Advies bij het initiatiefvoorstel van LGN dat 5 maart 2025 is ingediend

De fractie van Lijst Groen Noordenveld (LGN) heeft 5 maart 2025 een initiatiefvoorstel ingediend tijdens de toen gehouden besluitvormende vergadering van de gemeenteraad.
Zie bijgaand het voorstel met een door hen toegevoegde bijlage, zijnde de Circulaire – toelichting wettelijke bepalingen over commissies in de Provinciewet en Gemeentewet, afkomstig van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Aan mij (griffier) is gevraagd door enkele fractievoorzitters en door de burgemeester om antwoorden op vragen te willen geven en enige inhoudelijke, gefundeerde advisering hierover. Daar wil ik graag aan voldoen. Over het onderstaande heb ik afstemming gehad met de juridische vraagbaak van de Vereniging van Griffiers.

De LGN fractie stelt in het voorstel dat “volgens de Circulaire van 20 december 2023 met “toelichting wettelijke bepalingen over commissies in de Provinciewet en Gemeentewet” van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de voorbereidende vergaderingen van de gemeenteraad Noordenveld niet aan alle wettelijke eisen voldoen.”

Opmerking hierbij: De circulaire spreekt zich niet uit over de voorbereidende vergaderingen van de gemeente Noordenveld. De circulaire geeft een richtinggevende uitleg en aanwijzing bij het commissiestelsel dat de Nederlandse gemeenten kennen op grond van de artikelen 82, 83 en 84 Gemeentewet. De commissies die op grond van artikel 82 commissievergaderingen zijn die raadsbesluiten voorbereiden hebben we in Noordenveld integraal ondergebracht in de oordeelsvormende vergadering.

De circulaire zegt daar het volgende bij.
“Wat van belang is om te vermelden, is dat de term ‘raadscommissie’ een materieel begrip is. Dat betekent dat elke vergaderstructuur die wordt ingesteld om zich bezig te houden met de voorbereiding van de besluitvorming door de raad, niet zijnde de raadsvergadering, een raadscommissie is. Het is daarbij niet van belang welke naam aan een vergaderstructuur wordt gegeven. Hieruit volgt dat het wettelijk kader van artikel 82 Gemeentewet niet alleen geldt voor vergaderstructuren waaraan in de praktijk de naam ‘raadscommissie’ is gegeven, maar voor alle gremia waarin de besluitvorming van de raad wordt voorbereid. Het moet dan wel gaan om een vergaderstructuur met een min of meer permanent karakter. Ad hoc overleggen die op incidentele basis plaatsvinden, vallen hier niet onder. Gemeenten hebben veel vrijheid als het gaat om het inrichten van een vergaderstructuur op basis van artikel 82 Gemeentewet. Ook als niet met vaste commissies wordt gewerkt maar op andere wijze invulling wordt gegeven aan het voorbereiden van de raadsvergadering, is artikel 82 Gemeentewet van toepassing.”…(Er zijn namelijk gemeenten die weer een geheel andere benaming hebben dan Noordenveld voor hetgeen functioneert als art. 82 commissie ter voorbereiding van raadsbesluiten, welke veelal geredeneerd en gebaseerd zijn op de vergaderopzet uitgaand van het BOB model, Beeldvorming – Oordeelsvorming – Besluitvorming.)

Hieruit blijkt dat onze oordeelsvormende vergadering hier onder valt. De circulaire geeft duidelijk aan dat de besluitvorming van de raad voorbereidende vergadering(en), welke naam de gemeente er ook aan heeft gegeven in het vergadermodel, artikel 82 commissies zijn.

Verder stelt de LGN fractie dat “door de agenda van alle min of meer permanente vergadergroepen die raadsbesluiten voorbereiden vooraf te publiceren en de vergaderingen in het openbaar te houden, voldoet Noordenveld alsnog aan de wettelijke eisen. Het gaat dan vooral om de Auditcommissie, het Fractiespecialistenoverleg Sociaal Domein, de Klankbordgroep gasopslag / Nij Begun, het Fractiespecialistenoverleg Omgevingswet en Duurzaamheid.”
Hiermee geeft de LGN fractie aan dat deze vergaderingen volgens haar ook artikel 82 commissievergaderingen zijn.

Van een min of meer permanent karakter is bij al deze voornoemde overleggen sprake. De vraag die echter tevens gesteld moet worden is in hoeverre deze vergaderingen daadwerkelijk de besluitvorming van de raad voorbereiden? Verder geldt dat voldaan moet worden aan de eisen die voortvloeien uit art. 82 Gemeentewet – bijvoorbeeld het voorzitterschap van een gekozen raadslid en de evenwichtige vertegenwoordig van de in de raad aanwezige groeperingen.

De Auditcommissie is in Noordenveld een artikel 84 commissie. Zie daartoe de verordening op de Auditcommissie. Doel en taken van deze commissie zijn vooral gericht op onderzoek doen voor en het naar aanleiding daarvan adviseren van de gemeenteraad, vooral gericht op de Planning en Controle Cyclus van de gemeente en op de bedrijfsvoering in grote lijnen. Het gesprek wordt daartoe met name gevoerd met het college, de organisatie en de accountant. Kortom, deze commissie is geen artikel 82 commissie. De raad heeft in de verordening op de Auditcommissie bepaald dat de vergaderingen besloten zijn.

Het Fractiespecialistenoverleg Sociaal Domein heeft een min of meer permanent karakter. Echter het is in zijn aard niet raadsbesluitvorming voorbereidend maar vooral informatief van karakter. De onderwerpen die besproken worden, zijn onder meer de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van beleid, meer technische informatie wordt gedeeld, uitkomsten van onderzoek, etc. Uitzondering daarop was de voorbespreking van een memo m.b.t. de reserve Sociaal Domein, maar dit was destijds een eerste verkennend overleg hierover en dit onderwerp is daarna nog diverse malen de revue gepasseerd, waaronder nogmaals informerend voor de gehele raad en ook consulterend en uiteindelijk is het voorbereidend en gericht op besluitvorming bediscussieerd in de vergaderingen over de Perspectiefnota en de Begroting. Kortom, dit overleg valt naar zijn aard niet onder artikel 82 Gemeentewet. (Daarnaast ook niet onder de overige commissievormen (art. 83 en 84) die in de wet zijn genoemd.)

Het Fractiespecialistenoverleg Omgevingswet heeft een iets minder permanent karakter dan die voor het Sociaal Domein. Echter het overleg is tevens in zijn aard niet raadsbesluitvorming voorbereidend maar vooral informatief van karakter. De onderwerpen die besproken worden, zijn onder meer de stand van zaken m.b.t. de verdere uitwerking en implementatie van de Omgevingswet, de uitvoering van ruimtelijk beleid en meer technische informatie wordt gedeeld. Het overleg heeft vooral een informerend en lerend karakter. Kortom, dit overleg valt naar zijn aard niet onder artikel 82 Gemeentewet. (Daarnaast ook niet onder de overige commissievormen (art. 83 en 84) die in de wet zijn genoemd.)

Uitgangspunt is dat de status van de diverse overleg-/vergadergroepen helder moet zijn. Dus: betreffen het commissies op basis van artikel 82 of 84 Gemeentewet? (Art. 83 is een specifieke vorm, een bestuurscommissie.)
In het geval de status helder is, dan is het adagium bij artikel 82-commissies: openbaar tenzij en vooraf de agenda publiceren. Voor het overige van de overleggen is het een keuze en dus aan de raad zelf. Artikel 83 en 84 geven namelijk specifiek aan dat de openbaarheid van de betreffende commissie door het instellende bestuursorgaan wordt bepaald.

Verder is het in zijn algemeenheid raadzaam om terughoudend te zijn bij het in het leven roepen van raadsgroepen of klankbordgroepen op specifieke deelthema's. Teveel raadsgroepen kunnen mogelijk het politieke vaarwater en proces vertroebelen, bijvoorbeeld als niet helder is wat de taak en reikwijdte van een dergelijke groep is.

Wellicht ten overvloede en ter informatie kan nog worden opgemerkt dat de in de tekst van het initiatiefvoorstel tevens aangehaalde Werkgeverscommissie een artikel 83 commissie is in Noordenveld. Een bestuurscommissie met specifiek door de raad overgedragen bevoegdheden. Ook hierin worden, en naar de aard van de commissie, in beginsel geen raadsbesluiten voorbereid.

Vanwege het feit dat dit overleg erop gericht is het wel en wee van de medewerkers van de griffie te bespreken, is deze commissie besloten van karakter.
De tevens aangehaalde vertrouwenscommissie is op grond van wettelijke bepalingen (art. 61c Gemeentewet) besloten en geheim.

Tenslotte ben ik zo vrij nog op te merken dat de gemeenteraad van Noordenveld mijns inziens een open en transparante houding van zichzelf heeft. Enkele kenmerken hiervan zijn onder meer het streamen van zowel de Agendacommissie als het Presidium, wat zover mij bekend bijna nergens anders gebeurt. Ook is er voortdurend aandacht voor het op de juiste wijze hanteren van het participatie instrument bij processen die tot besluitvorming leiden. De raad toont zich in zijn algemeenheid alert en bewust op het punt van openbaarheid en transparantie.

Dan volgt hierna de behandeling van de per mail aan de voorzitter van de raad en de griffier gestelde vragen, voor zover dat na de bovenstaande uiteenzetting nog nodig is.

Van de fractie van de VVD, mevrouw Emmens,

- Klopt het wat in het initiatiefvoorstel geschetst wordt dat het wettelijk verplicht is de genoemde vergaderingen in de openbaarheid te houden?
  Antwoord: Zie hetgeen hiervoor is aangegeven.
- Graag ontvangen we een overzicht voor welke vergaderingen dit wettelijk verplicht is.
  Antwoord: Daar is geen limitatief overzicht van. Het gaat in beginsel om de door de raad ingestelde commissies (cf. art. 82 Gemeentewet) ter voorbereiding van raadsbesluiten en zoals de circulaire aangeeft met een min of meer permanent karakter. Zie verder de toelichting hierboven.
- Daarnaast vragen wij ons af of overleggen van werkgroepen/ fractiespecialisten overleggen etc. een officieel wettelijk karakter hebben.
  Antwoord: Zie de toelichting hierboven. Ze zijn naar hun aard en opzet alsook waartoe ingesteld geen commissies conform het in de Gemeentewet bedoelde.

Van de CDA fractie, mevrouw Westra,

- Graag vernemen we van de raadsadviseurs in hoeverre de door de Raad gehouden vergaderingen ook daadwerkelijk openbaar gehouden moeten worden.
  Antwoord: Voor door de raad gehouden vergaderingen geldt het principe ‘openbaar tenzij’. Buiten de raadsvergaderingen gaat het in beginsel om de door de raad ingestelde commissies (cf. art. 82 Gemeentewet) ter voorbereiding van raadsbesluiten en zoals de circulaire aangeeft met een min of meer permanent karakter. Zie verder de toelichting hierboven.

- Als blijkt dat onze bijeenkomsten vallen onder openbare bijeenkomsten, zoals bedoeld in het initiatiefvoorstel omschreven, dan zijn we van mening dat we dit moeten volgen.
  Antwoord: zie hetgeen hiervoor beschreven staat inzake de diverse overleggen.

Tot zover het advies bij het initiatiefvoorstel van LGN dat 5 maart 2025 tijdens de raadsvergadering is ingediend.

Henk Huttinga, griffier
Roden, 2 april 2025